

MUNBEDÖMNINGSSINSTRUMENT inspirerat av ROAG

Medan patienten observeras fyll i aktuell poäng i parameter 1 till 3 (använd gärna ficklampa)

Namn: Personnummer:		Datum och klockslag						Förslag på åtgärder vid besvär (Områden som skattats 2 el. 3)
LÄPPAR	1 Lena, ljusa, fuktiga 2 Torra, spruckna, sår i mungiporna 3 Såriga, blödande							Vid torra läppar, smörj med Cerat eller annan mjukgörande salva.
SALIV	0 Samverkar ej vid bedömning 1 Glider lätt 2 Glider trögt 3 Glider inte alls							Hjälp patienten med munvård. Salivstimulerande medel, använd smörjande munvårdspinne.
MUNSLEMHINNOR/TANDKÖTT TUNGA observera slemhinnor inne i munnen (kindernas insidor, gom och munbotten)	0 Samverkar ej vid bedömning 1 Ljusröda, fuktiga 2 Röda, torra, beläggning, svullet 3 Sår, blåsor, spontan blödning							Hjälp patienten med munvård. Salivstimulerande medel, använd smörjande munpinne (Vid svår smärta kan läkare ordinera läkemedel som patienten kan gurgla munnen med).
TÄNDER/PROTES Patienten har egna tänder ☐ Patienten använder protes ☐ Patienten har både egna tänder och använder protes ☐	0 Samverkar ej vid bedömning 1 Rena 2 Beläggning, matrester 3 Glappande protes, smärta från tänder							Fortsätt med vanliga tandvårdsrutiner så länge patienten önskar och har förmåga. Hjälp sedan patienten med munvård. Salivstimulerande medel, använd smörjande munvårdspinne.
SVÄLJNING Efterfråga patientens upplevda sväljförmåga eller observera patienten förmåga att svälja	1 Obehindrat 2 Svårt att svälja, maten fastnar ibland 3 Omöjligt att svälja							Anpassad kost och dryck utifrån patientens önskemål och förmåga att svälja. Rätt hjälpmedel exempelvis mugg med handtag, mugg med piplock, tesked eller liknande.
SIGNATUR på genomförd bedömning								

Munvård i livets slutskede

Patienter i livets slutskede sover ofta med öppen mun och kan vara så medtagna så att de själva inte orkar skölja munnen. Munvård är därför en viktig omvårdnadsåtgärd för att förebygga törstkänslor och obehag från munnen. Munhälsan har också en social och psykologisk betydelse, eftersom den påverkar såväl förmågan att tugga och svälja som smakupplevelsen och dessutom förmågan att tala med andra.

Bedömning och behandling

Berätta för patienten vad du kommer att göra, även om patienten är medvetslös. Inspektera munhålan, använd ROAG som stöd. Så länge patienten önskar och mår väl av det, borsta tänderna 1–2 ggr/dygn med mjuk tandborste. Tag ut och rengör proteser om patienten har sådana. Torka ur hela munhålan (inkl. tänder, tunga, gom, munbotten och kindernas insida) med munvårdspinnar. Torken kan med fördel doppas i Vichyvatten. Ibland stänger dock patienter ihop munnen och då får man försiktigt rengöra det som är möjligt (det viktigaste är att fukta slemhinnorna). Efter rengöring skall munhålan smörjas med saliversättning och fuktighetsbevarande produkt. Många munvårdsprodukter finns att köpa, använd det som finns hos patienten. Om inga färdiga smörjande produkter finns kan matolja och vatten blandas och detta antingen smörjas i munnen med munvårdspinne alternativt blandas i en mindre sprayflaska. Saknas material för att ge munvård hör med dina kollegor om det finns ett förråd där det kan hämtas, finns det ej kontakta sjuksköterska. Munhålan skall fuktas minst två gånger i timmen för att förebygga törstkänslor. Läppar hålls mjuka med cerat eller dylikt (undvik vaselin som är uttorkande). Ge det patienten föredrar att dricka och använd gärna det om det är möjligt för att fukta munslemhinna även efter att patienten inte längre kan svälja. Exempelvis fungerar svalnat kaffe mycket väl för någon som uppskattat kaffe tidigare i sitt liv. Några praktiska saker att tänka på: munvårdspinne skall bytas mellan varje rengöringsmoment, efter varje rengöring skall munslemhinnan bstrykas med saliversättningsmedel eller olja, används munvårdsprodukter med exempelvis citronsmak eller pepparmint kan det vara bra om de får stå en stund i vatten innan de används för att undvika sveda i munnen. Finns osäkerhet kring hur munvård skall ges eller uppvisar patienten tecken på att ej vilja ha munvård, kontakta patientansvarig sjuksköterska.